

Orientering om udmøntning af fire initiativer fra rammeaftalen på handicapområdet

31. januar 2025

Indhold

Indledning	1
Ny model for tilsyn med sociale tilbud (socialtilsynet)	2
Beløbsgrænse for alternative botilbud på 10 procent	4
Nye regler for ægtefæller i botilbud	4
Mere enkelt system for kompensationsydelser (merudgifter)	5
Øvrig information:	6

Indledning

Regeringen er sammen med rammeaftalepartierne Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance og Det Radikale Venstre blevet enige om at udmønte 3 initiativer, som udspringer af den politiske ”Rammeaftale om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet” fra maj 2024 samt den efterfølgende økonomiaftale mellem KL og regeringen.

Initiativerne er som følger:

1. Ny model for socialtilsynet, som vil blive mere risikobaseret
2. Beløbsgrænse for alternative botilbud på 10 procent
3. Nye regler for ægtefæller i botilbud, som vil få et varsel på tre måneder ved dødsfald

Derudover har regeringen indgået en aftale med Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Radikale Venstre om et fjerde initiativ, som ligeledes er en del af rammeaftalen:

4. En mere enkel model for kompensationsydelser (*tidligere merudgiftsydelser*)

De fire nye initiativer skal blandt andet være med til at give kommunerne bedre mulighed for økonomisk styring med det specialiserede socialområde og bidrage til, at der i kommunerne bruges færre ressourcer på tilsyn, kontrol, dokumentation og bureaukrati.

Rammeaftalen på handicapområdet er baseret på anbefalinger fra Ekspertudvalget ledet af Torben Tranæs, som i april 2024 udgav rapporten *'Anbefalinger til en bæredygtig faglig og økonomisk udvikling på socialområdet'*.

Rapporten kan læses [her](#) (pdf).

Hidtil har rammeaftalen resulteret i en revision af magtanvendelsesreglerne, som trådte delvist i kraft den 1. juli 2024 og resten den 1. januar 2025. Voksen- og Plejeudvalget blev orienteret om de nye magtanvendelsesregler på mødet den 18. september 2024.

I de følgende afsnit gennemgås de fire nye initiativer og forvaltningens forventninger til konsekvenserne for Norddjurs Kommune.

Ny model for tilsyn med sociale tilbud (socialtilsynet)

Der er indgået aftale om at indføre en ny model for socialtilsynene, der skal medføre en 30 procents reduktion i tilsynstrykket på de samlede socialtilbud.

Det skal blandt andet ske ved, at kravet om et fast årligt tilsyn i alle tilbud fjernes.

Alle sociale tilbud skal fremadrettet have tilsynsbesøg mindst hvert tredje år og plejefamilier mindst hvert andet år.

Socialtilsynet skal i stedet have en mere risikobaseret tilgang og fokusere på de steder, hvor der er problemer. Detaljerne i den risikobaserede model kendes ikke endnu, men det forventes, at økonomiske nøgletal, sygefravær og socialtilsynets whistleblower-ordning vil få betydning for, hvilke tilbud der udvælges til risikobaseret tilsyn.

Tilsynsbesøgene skal være mindre ressourcekrævende for de sociale tilbud og gennemføres som udgangspunkt uanmeldt.

Der vil samtidig ske revision af den kvalitetsmodel, som danner grundlag for tilsynets kvalitetsvurdering af tilbuddene. Kvalitetsmodellen skæres ned fra i dag 7 temaer til 5 temaer med i alt 9 kvalitetskriterier. Indikatorerne fjernes fra modellen, så tilbuddene fremover skal vurderes på de 9 kriterier frem for de nuværende op til 32 indikatorer.

Den reviderede kvalitetsmodel sikrer, at tilbud ikke vurderes på kvalitetsparametre, der ikke er relevante for dem. Kvaliteten måles fremover i en binær score (opfyldt/ikke-opfyldt)

Det præciseres i loven, at tilsynsrapporter skal skrives operativt for tilbuddene, og at det skal fremgå tydeligt, hvornår der er tale om forhold, som har betydning for, om tilbuddet kan opretholde sin godkendelse.

For at understøtte et mere risikobaseret tilsyn præciseres kommunerne pligt til at føre et personrettet tilsyn efter serviceloven og til at underrette socialtilsynet, hvis det personrettede tilsyn bliver opmærksom på bekymrende forhold i et tilbud.

Der fremsættes lovforslag om ny model for socialtilsyn i april 2025 med forventet ikrafttræden pr. 1. januar 2026. Lovforslaget er sendt i høring ultimo januar 2025.

Konsekvenser for Norddjurs Kommune

Forventningen er, at tilsynstrykket og tilbuddenes ressourceforbrug i forbindelse med tilsynsbesøg fra socialtilsynet vil blive reduceret.

Dette skyldes to faktorer:

1. Der gennemføres færre tilsynsbesøg (forudsat at der ikke gennemføres risikobaserede tilsyn)
2. Ressourceforbruget forbundet med det enkelte tilsynsbesøg er lavere ved uanmeldte end ved anmeldte tilsyn, da tilbuddene ikke behøver at fremsende en række oplysninger til socialtilsynet forud for besøget.

På nuværende tidspunkt forventes det ikke, at forslaget om effektivisering af Socialtilsynet får betydning for den kommunale tilsynsforpligtelse i forhold til de tilbud efter Servicelovens §§ 103 og 104, der ikke er omfattet af Lov om Socialtilsyn.

Beløbsgrænse for alternative botilbud på 10 procent

Der indføres en beløbsgrænse på 10 procent for alternative tilbud for borgere, som har ret til frit valg i forbindelse med visitation til længerevarende botilbud eller visse botilbudslignende tilbud. Beløbsgrænsen betyder, at borgerne kun kan vælge et alternativt tilbud i en anden kommune, hvis prisen ikke er mere end 10 procent dyrere end det tilbud, kommunen har henvist til.

Der oprettes en uafhængig kontrolenhed under Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST), som får til opgave at kontrollere, at tilbuddenes takster er retvisende. Samtidig udarbejdes en håndbog for at understøtte korrekt takstfastsættelse.

Beløbsgrænsen for alternative botilbud gælder foreløbigt frem til udgangen af 2027 (solnedgangsklausul), hvor det forventes, at der indføres et nyt takstsystem på området.

Lovforslaget fremsættes i april 2024 med henblik på ikrafttrædelse pr. 1. juli 2025. Lovforslaget er sendt i høring ultimo januar 2025.

Konsekvenser for Norddjurs Kommune

Forvaltningen vurderer det positivt, at der fastsættes en beløbsgrænse, som giver bedre mulighed for kontrol på området og samtidig giver kommunen en tydeligere rettesnor i forhold til, hvornår en borger er berettiget til at benytte sig af retten til frit valg.

Samtidig stiller det også krav til kommunens takstfastsættelse og overblik over, hvad kommunens botilbudspladser koster, ligesom det skaber øget fokus på sammenhængen mellem pris og kvalitet. Dette er allerede i fokus i forbindelse med den igangværende proces med udarbejdelsen af et nyt takstsystem og en ny økonomisk styringsmodel på Socialområdet, som forventes fuldt implementeret pr. 1. januar 2026.

Det er forståelsen, at beløbsgrænsen på 10 procent gælder for de borgere, som indflytter i botilbud efter lovændringens ikrafttræden.

Nye regler for ægtefæller i botilbud

Reglerne for efterlevende ægtefæller i botilbud efter SEL § 108 ændres, så kommunen får mulighed for at pålægge ægtefællen eller partneren til den afdøde at fraflytte tilbuddet med et varsel på tre måneder. I dag kan man, hvis man bor med sin ægtefælle på et botilbud efter § 108 og ægtefællen dør, blive boende så længe, man ønsker, selvom man ikke har brug for den støtte og behandling, som tilbuddet giver.

Kommunen vil kunne vælge, om de tre måneder skal løbe fra datoen for dødsfaldet eller senere - dog ikke senere end 6 måneder efter datoen for dødsfaldet. Kommunen skal hjælpe den pågældende person efter de eksisterende forpligtelser til hjælp og vejledning af borgerne.

Bestemmelsen vil gælde for personer, der flytter ind i en bolig i et § 108-botilbud for to personer, efter lovændringen træder i kraft.

På landsplan skønnes det, at det drejer sig om under fem personer årligt, der bliver efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner på botilbud (Social- og Boligministeriet).

Konsekvenser for Norddjurs Kommune

Forslaget vil ikke i udgangspunktet få konsekvenser for Norddjurs Kommune, idet Norddjurs Kommune ikke har pladser for to personer i et § 108-botilbud og ikke har ægtefæller på ophold, som falder inden for målgruppen.

Mere enkelt system for kompensationsydelser (merudgifter)

Merudgiftsydelsen skifter navn til kompensationsydelsen og bliver mere ensrettet og automatiseret. Den nye model er lettere for kommunerne at administrere og er samtidig mere enkel og gennemsigtig for borgerne.

Det nye system skal reducere administrationsudgifterne med op til 70 millioner årligt på landsplan. Derudover skal det skabe større forudsigelighed og forbedre dialogen mellem borger og kommuner.

Systemet vil indeholde to niveauer kaldet gruppe 1 og gruppe 2:

- Gruppe 1 vil have et fast ydelsestrin på 1.105 kroner om måneden for alle i målgruppen med kompensationsberettigende udgifter over minimumsgrænsen på 555 kroner per måned. Borgerne skal alene kunne sandsynliggøre, at de har kompensationsberettigende udgifter over minimumsgrænsen
- Gruppe 2 giver muligheder for at kompensere konkrete høje kompensationsberettigede udgifter en-til-en, hvis udgiftstyperne fremgår af en central fastsat "*positivliste*". Listen udformes med inddragelse af parterne. Borgeren skal kunne dokumentere, at udgifterne overstiger 2.000 kroner om måneden.

Derudover indføres der som en del af gruppe 2 en såkaldt "kattelem", der giver mulighed for at søge om kompensation for andre udgiftstyper, hvis udgiften for den enkelte udgiftstype overstiger en grænse på 1.250 kroner per måned.

Borgere i målgruppen kan med vejledning fra kommunen selv beslutte, om de vil ansøge i enten gruppe 1 eller gruppe 2 afhængigt af deres eget vurderede niveau af kompensationsberettigende udgifter.

Allerede ved økonomiaftalen for 2024 forpligtede regeringen sig på at nytænke merudgiftsydelsen.

Lovforslag om et mere enkelt system for kompensationsydelser fremsættes i april 2024 med henblik på ikrafttrædelse den 1. juli 2025 med en to-årig overgangsperiode. Lovforslaget er sendt i høring ultimo januar 2025.

Konsekvenser for Norddjurs Kommune

Forvaltningen bifalder intentionen om at forenkle reglerne på området, hvilket skal lette dialogen med borgerne og reducere administrationsomkostningerne forbundet med ordningen. Dog er der tvivl om, hvorvidt de foreslåede ændringer faktisk vil opnå dette resultat.

I hvilken grad ordningen bliver lettere at administrere, afhænger af, om der også sker en forenkling af den komplekse målgruppevurdering, som afgør, om en borger er omfattet af ordningen. Derudover afhænger det af, hvilke udgiftstyper der inkluderes på den centralt fastsatte positivliste. Samlet set er forvaltningen usikker på, om besparelsen vil være i den forventede størrelsesorden.

Øvrig information:

Ny aftale om tre initiativer på handicapområdet: Socialtilsynet skal fokusere mere på brodne kar - Social- og Boligministeriet

Ny aftale om et mere enkelt system for kompensationsydelser - Social- og Boligministeriet